

NATURBULLETIN & MILJØ

SFT: Folk får tappe KFK selv

side 3

Dansk EF- kritikk

side 4

Dørum: El-prisene må opp!

side 5

Warszawa mot trafikkaos

side 6

MD og LD i miljøkrangel

siste side

– Propaganda for skogbruket

TV-serien "En verden av skog", som nå vises i NRK, er ensidig i sin propaganda for skogbruk, mener Naturvernforbundet. Serien er også innkjøpt av Sveriges TV2, og blir sannsynligvis også vist i flere land.

RAGNHILD SVED

Naturvernforbundet er sterkt kritisk til denne svenske produksjonen. Serien er ambisiøst anlagt, med fokus på skog og skogbruk både i Brasil, Sør-Korea, USA og Skandinavia, og intervjuer med en rekke framtreende personer, hovedsaklig fra skognæringen, men også politikere som statsminister Gro Harlem Brundtland.

I et brev til NRK skriver Naturvernforbundet at serien er ensidig og totalt blottet for konflikttemaer og problematisering av de temaene som tas opp.

– Motforestillinger er i meget liten grad sluppet fram, mens skogeiernes talsmenn og personer som i liten grad kjenner til konfliktene, har fått en stor del av sendetiden, skriver Gjermund Andersen i Naturvernforbundet i Oslo og Akershus.

Andersen, som har sett serien på forhånd, mener at de to hovedtemaene som preger norsk og nordisk skogdebatt, nemlig bevaringen av biologisk mangfold i skogene og hvordan man skal drive et alternativt skogbruk, knapt er berørt.

– Det er få klare eksempler på overtrap i serien, men hele veien kommer det små drypp om nordisk skogbruks fortrefelighet, noe som mildest talt er villedende, skriver han, og viser til flere eksempler.

"Nordens skogbruk er bære-

kraftig", er en påstand som reises i filmen.

– Dette er feil. Nordisk skogbruk truer en rekke arter og svekker på den måten økosystemets motstandsevne mot ytre påvirkning. Å plante trær etter hogst er ikke tilstrekkelig til å gjøre virksomheten bærekraftig. Kun et skogbruk som ivaretar det biologiske mangfoldet kan betegnes som bærekraftig, sier han.

"Hvis vi ikke bruker skogen, vil den forsvinne", er et annet eksempel.

– Det rene sludder! Hvis vi mennesker forlot Europa i morgen, ville verdensdelen være skogdekket i løpet av 100 år. Naturen, og skogen, greier seg utmerket uten mennesket, men ikke omvendt, skriver Andersen.

Han har bedt om et møte med NRK for å diskutere hvordan innholdet i filmen kan balanse-res, og foreslår at det produseres en fjernsynsfilm om skogen som økosystem og forvaltning av skog på økologisk grunnlag, eller et debattprogram etter siste episode, hvor kritiske røster slipper til. Samtidig ber han om at det etter hver episode opplyses hvem som har sponset filmen, og med hvor mye.

Naturvernforbundet vurderte tidligere i år en foreløpig produksjonsskisse for serien. I begynnelsen av mars skrev fagsjef Tore Killingland et brev til NRK hvor han ut fra skissen anbefalte at serien ikke ble kjøpt inn.

– Dersom det endelige produkt holder hva utkastet lover, er serien et glimrende eksempel på forsøk på manipulering av media. Målet med serien er helt tydelig å gi en unyansert og ensidig positiv fremstilling av skogbruket. Serien er ikke et resultat av kritisk journalistikk, og kan ikke betraktes som annet enn et PR-framstøt fra skandinavisk skognæring, advarte Killingland.

Redaksjonssjef Tore Tomter i NRK sier at han ser på serien som en presentasjon av fakta om skog globalt, og at den gir et bredt og interessant bilde med mye faktainformasjon.

– Serien er en del av den generelle strømmen av informasjon om skog og miljø, sier han, og er uenig i at den er med på å skape ubalanse i NRKs presentasjon om disse spørsmålene.

– Naturvernforbundet har spesielt reagert på at serien er svak på dette med biologisk mangfold, men dette er noe vi sikkert kommer tilbake til. Vi har også hatt mye om dette emnet, blant annet i programmet Ut i naturen, sier Tomter.

Han ser derfor ikke behov for å rette opp noen skjevhet, men holder muligheten åpen for en oppfølging senere, kanskje i form av en debatt, avhengig av hvilke reaksjoner som kommer.

Tomter opplyser at NRK har kjøpt serien til ordinær pris, og at han ikke kjenner til hvordan den forøvrig er finansiert.

Norges Naturvernforbund
Postboks 2113 Grünerløkka Telefon: 22 71 55 20
0505 Oslo 5 Telefax: 22 71 56 40
Bankgiro: 1720.05.00717 Annonser: 22 71 92 20
Postgiro: 5 09 46 02 Produksjon:
Ansv. red.: Gunnar Bolstad Oslo Grafiske as, Oslo

Miljøpause

Miljøverndepartementet får sine bevilgninger kuttet neste år, dersom statsbudsjettet ender opp slik det nå planlegges. I september skal vi ha et stortingsvalg der miljøpolitikk etter alt å dømme ikke blir noe tema. Og ute i verden treffes verdens rikeste på et G7-møte uten at miljøproblemer blir diskutert.

Over hele verden har miljøaktivister og journalister som fremdeles husker Rio-konferansen gjort opp status, ett år etter at dørene lukket seg på Rio Centro. Og konklusjonen er nedslående: Svært få konkrete resultater har kommet ut av prosessen, arbeidsledighet og behovet for en kraftig økonomisk vekst overskygger langt de miljøproblemer som vi ennå bare kan forutse, og folk flest er så forspiste på informasjon om miljøproblemer at de velger å skyve elendigheten fra seg.

Både i Tyskland og i England skriver de store avisene om sveket politisk vilje til å gå inn i miljøproblemer. Under G7-møtet i Tokyo var det symptomatisk at det var arbeidsledigheten, i tillegg til GATT-forhandlinger, Russland og ulike væpnede konflikter, som var et hovedtema for statslederne. Miljøspørsmål ble knapt drøftet i det hele tatt.

I Norge er miljøvern strøket av det politiske kartet – hverken AP eller Høyre ønsker å gjøre det til noe tema i valgkampen. Andre partier gjør bare spede forsøk på å løfte miljøvernet.

De gode signalene kommer fra Danmark, der miljøminister Svend Auken har fått sin renessanse etter det forsmædelige nederlaget som partileder – og pussig nok også fra USA. Her er det ikke snakk om revolusjonerende nyheter, men tatt i betraktning av at USA i miljøsammenheng både har vært verdens største forurensner og den mest reaksjonære forhandlingsparten, er det åpenbart at bare små endringer i positiv retning vil ha betydelig effekt. Og det er et positivt signal at amerikanerne gir inntrykk av at de betrakter klimakonvensjonens målsetning om stabilisering av klimagassutslipp som bindende, selv om det er uklart i hvilken grad de mener CO₂.

Den industrialiserte verden er fremdeles ute i en økonomisk hengemyr. Det er forståelig at opinion og politiske ledere på kort sikt vil være mer opptatt av arbeidsledigheten enn av miljøproblemer. Likevel må myndighetene i ulike land ta den utfordringen det er å ha to tanker i hodet samtidig. Mange fremstående økonomer mener det er mulig å kombinere en sunn økonomi med frisk natur. Verden brukte for mange arbeidstimer på Rio-prosessen til at vi skal la lærdommen av den ligge å slenge i en krok til panikken stiger igjen.

Gunnar Bolstad

NORAD-støttet ozonutslipp

Siden 1982 har NORD støttet innkjøp av gårdsmelktanker i Zimbabwe med 52,2 millioner kroner - tanker som inneholder KFK og dermed svekker ozonlaget. Nå har NORAD laget en utredning som viser at det vil koste 6,3 millioner kroner å erstatte KFK-gassen med HFK 134a, som ikke skader ozonlaget. Imidlertid har HFK en drivhuseffekt.

Det er imidlertid usikkert om KFK-gassen i NORAD-kjøleskapene blir skiftet ut.

Hvis KFK-gassen skal skiftes ut, må myndighetene i Zimbabwe betale kostnadene, sier rådgiver Sverre Utne i NORAD til N&M Bulletin.

Gods fra bane til vei

Mengden av gods transportert på jernbane i ni EF-land falt med seks prosent andre kvartal 1992. Verst var det i Danmark, der fallet var på 32,8 prosent. Mye av skylden for dette er ifølge Eurostat at den internasjonale togtrafikken til og fra Danmark har blitt drastisk redusert, skriver T&E Bulletin. Bare Irland, Belgia og Portugal kunne vise til økt bruk av jernbane til godstransport.

En analyse fra Transportdepartementet i Danmark viser dessuten at energiforbruket til lastebiltrafikken økte med 42 prosent i tiden 1980 til 1991, mens energiforbruket til jernbanens godstransport falt med 42 prosent, skriver Information.

Miljøseier i EF

Miljøet seiret da EFs miljøministre ratifiserte Rio-konferansens konvensjon om vern av naturens mangfold. På forhånd var det fryktet at EF ville komme med samme forbehold som USA, men det slo altså ikke til. USA undertegnet konvensjonen, men kom med en tilleggserklæring som skulle beskytte amerikansk industri.

Også EF kom med en liten tilleggsprotokoll, men ifølge det danske miljøministeriet endrer den ikke konvensjonen.

EF-kommisjonen har vaklet i denne saken. Den foreslo først at EF-landene skulle følge biodiversitetskonvensjonen nesten uten forbehold. Så snudde den og foreslo USA's fortolkning. Og til slutt vedtok den altså konvensjonen med en uetydelig tilleggserklæring, skriver Information.

Små skader etter "Braer"-forliset

Oljekatastrofen utenfor Shetland i vinter ble ingen økologisk katastrofe, i følge skotske miljømyndigheter. De har funnet svært små skader etter ulykken.

Det manglet ikke på katastrofespådommer etter forliset med oljetankeren "Braer" på Shetland i januar. 85 000 tonn med råolje rant ut i Nordsjøen, midt i et viktig fiskeridistrikt og i nærheten av store fugleområder. Men heldigvis har problemene så langt vært mindre enn antatt.

Skotske ornitologer har fulgt hekkesesongen nøye i år. Paul Walton ved universitetet i Glasgow har drevet fuglestudier på Shetland i tre år, og var i år forberedt på "den tause våren". Men det skjedde ikke: -Det er nesten ikke tegn til endringer, sier han til Sunday Times. Selv om over 800 toppskarver døde, er det en livskraftig bestand på 6000 hekkende par igjen.

SFT vurderer regelendring: Kan bli tillatt å håndtere KFK selv

Statens forurensningstilsyn (SFT) vurderer å endre KFK-forskriftene, slik at det ikke lenger blir en plikt å levere KFK-gass som kan brukes om igjen. I dag må all brukt KFK-gass leveres til Returprosjektet i Hokksund.

JON KNUT BERG

Returprosjektet får i dag inn lite KFK. Det tyder på at brukerne selv tapper og etterfyller brukt, men brukbar KFK-gass. Dette er idag forbudt, men vi synes ikke det er så galt at gassen blir brukt om igjen. Alternativet er å kjøre det til Hokksund, for så å frakte det tilbake igjen, sier avdelingsdirektør Per Døvle i SFT til N&M Bulletin.

Formann Arthur Saunes i Returprosjektet er bestyrtet over de nye signalene fra SFT. Han frykter at det ikke blir nødvendig med autorisert personale for å håndtere KFK-gassen i framtiden.

Det er uansvarlig å la folk selv håndtere KFK-gassen. Tapping, oppbevaring og etterfylling må gjøres av kompetente personer. Hvis ikke, vil vi oppleve mye mer lekkasje enn i dag, med økt ozonnedbrytning som resultat. For eksempel kan det være mange som fyller flaskene proppfulle med KFK. Blir askene utsatt for temperaturendring, vil flaskene eksplodere. Da er det livsfarlig å oppholde seg i nærheten, sier Saunes til N&M Bulletin.

de seg i nærheten, sier Saunes til N&M Bulletin.

SFT ut

SFT har nylig bestemt seg for å trekke seg ut av styret til Returprosjektet. Per Døvle sier at grunnen er at SFT ikke lenger finner det hensiktsmessig.

Når det nå har blitt mer lønnsomt å ta vare på KFK-gassen lokalt, er betydningen av Returprosjektet mindre. Dermed ønsker ikke SFT lenger å prioritere dette arbeidet, sier han.

Men etter det N&M Bulletin erfarer, er en annen grunn til SFTs sorti at det har oppstått konflikt mellom importørene og brukerne av KFK om hvem som skal ha styringen med KFK-gassen i Returprosjektet. SFT ønsket ikke å bli blandet inn i denne konflikten, fordi det ville blitt for arbeidskrevende.

Arthur Saunes i Returprosjektet sier at han tar SFTs avgjørelse til etterretning. Han mener at det ikke har noen særlig betydning for prosjektet at SFT er ute av bildet. Utover det, ønsker han ikke å kommentere SFTs avgjørelse.

Men Saunes mener det er feil

å si at det er kommet inn lite KFK til Returprosjektet.

I forhold til antall anlegg som har vært skiftet ut eller ombygd, er mengden stor. Og mengden KFK i retur vil øke sterkt i årene framover, når flere kuldeanlegg må bygges om som følge av importforbudet fra 1. januar 1995, sier han.

Miljøansvar

Arthur Saunes har for øvrig stor tro på et nytt prosjekt i regi av Norsk Kjøleindustri A/S i Stavanger. Det går ut på at en bedrift som bruker KFK i kjøleanlegget inngår en kontrakt med Norsk Kjøleindustri A/S om kontroll og vedlikehold. Hensikten er å hindre at KFK-gassen lekker ut. Foreløpig har et ti-talls bedrifter inngått en slik kontrakt med Norsk Kjøleindustri A/S, og de har betalt fra to tusen kroner og oppover for avtalen.

Det burde vært påbudt i Norge å tegne slike avtaler for alle som har kuldeanlegg som inneholder ozonnedbrytende gasser. Det burde også være obligatorisk å bruke godkjente bedrifter og personer til å arbeide med disse gassene, sier Svein Vormedal i Norsk Kjøleindustri A/S til N&M Bulletin.

Ap snudde i Trondheim

Arbeiderpartiet har snudd i veisaken i Trondheim. For ett år siden sa bystyregruppa nei til økt veibygging. Nå foreslår partiet at 153 millioner kroner brukes til utbygging av E6.

JON KNUT BERG

Det vakte stor oppsikt da flertallet i bystyret i Trondheim for et år siden sa nei til flere veimidler. Bystyret ønsket i stedet å satse på kollektivtrafikk og gang- og sykkelstier.

Nå har Ap-politikere fra Storting, Fylkesting og bystyret i Trondheim kommet med en innstilling, der de likevel sier ja til veimidlene som er avsatt i Norsk vei- og veitrafikkplan. I stedet for at 285 millioner kroner skulle gå til miljøtiltak, skal nå 153 millioner kroner gå til utbygging av E6, mens bare 47 millioner kroner er sikret til kollektivtrafikk og gang- og sykkelstier. 53 millioner kroner til miljøtiltak er gjort avhengig av meget usikre inntekter fra bompengereordningen.

Ap i Trondheim vil få store vanskeligheter med å framstå som en troverdig partner i miljøspørsmål etter at de har snudd i denne saken. Vi lover at Natur og Ungdom vil konfrontere Ap med deres nye vei-standpunkt i valgkampen til høsten, sier nestleder i Natur og Ungdom, Lars Haltbrekken.

I et brev til miljøvernministre Thorbjørn Berntsen krever nå Natur og Ungdom at han griper inn i denne saken.

Eksempel på eget tappeanlegg for KFK på Vinstra.

– EF-avgift død og begravet

En meget fornøyd britisk miljøvernminister erklærte nylig at den planlagte CO2-avgiften i EF er død og begravet. John Gummer, som nylig overtok etter Michael Howard, blokkerte Danmarks forsøk på å få igjennom avgiften under EF-miljøvernministrenes møte i slutten av juni.

Ifølge Gummer var skepsisen til en CO2-avgift stor også blant flere av de ministrene som offisielt støtter avgiften. Den spanske ministeren vedgikk overfor The Guardian at han ikke kunne godta avgiftsforslaget før detaljene var klarlagt.

Den nederlandske miniteren, Hans Alders, tok klar avstand fra sin frittalende britiske kollega, og mente Gummer måtte ha vært på et annet møte enn de øvrige elleve ministrene.

Tyskland sørget på sin side for et skikkelig skremmeskudd da miljøvernminister Klaus Töpfer i sin irritasjon over britene truet med å blokkere EFs felles ratifikasjon av den internasjonale klimakonvensjonen. En slik demonstrasjon vil bli svært pinlig for britene, og i tillegg tvinge de enkelte EF-land til å oppfylle forpliktelsene i konvensjonen på egen hånd. Internasjonalt er det i ferd med å spre seg en tolkning som sier at konvensjonen forplikter partene til å stabilisere CO2-utslippene sine på 1990-nivå innen 2000, selv om dette ikke står skrevet eksplisitt i konvensjonen. Det var nettopp dette som var et av de mest omstridte punktene under forhandlingene.

EF-kommisjonen er pålagt å fortsette arbeidet med å lage en plan for en felles klimapolitikk i EF. Ventelig vil et nytt forslag foreligge allerede innen slutten av juli.

Dansk kritikk av indre marked

– It's called the Single Market. To me it's single stupidity. Denne kraftsalven mot EFs miljøpolitikk kom den danske miljøvernminister Svend Auken med nylig.

JON KNUT BERG

Det var under det alternative europeiske toppmøtet i København nylig at Auken kom med den sterke EF-kritikken. Møtet ble arrangert parallelt med EF-toppmøtet, og Auken var invitert til å debattere med aktivistene. Det viste å være Auken som brukte de hardeste ordene om den politikken som blir ført.

– For å være ærlig: Å tro at man kan løse miljø- og sysselsettingsproblemene ved å øke det private forbruket er naturligvis absurd, sa Auken. Han presiserte imidlertid at heller ikke nullvekst løser disse problemene, og han oppfordret

miljøbevegelsen til å være mer nyansert i sin kritikk av veksten.

Han sa videre at den økologiske riktige prisen for bensinen snarere er 20 kroner per liter enn dagens pris.

– Noen vil kalle det utopisk, men hvis vi kunne innkassere forskjellen mellom produktionsprisen og den sanne prisen på oljeprodukter, så ville vi ikke bare løse miljøproblemene, men også ha funnet mekanismen til å finansiere u-hjelpen, sa han.

Single stupidity

Stemningen på møtet steg ytterligere da Auken fortalte hvordan det indre markedets miljøbe-

lastende lastebiler kjører hollandske tomater til Italia, hvor betingelsene for å dyrke tomater er langt bedre – for deretter, som konsekvens av EFs regler – å kjøre tomme tilbake til Nederland.

– It's called the Single Market. To me it's single stupidity, sa Auken.

Han viste også til hvordan den relativt frie flyten av avfall i EF er i ferd med helt å undergrave nasjonale gjenbruksindustrier i Spania, Nederland og Storbritania.

– Det er en risiko for at de ikke vil være én plastgjenbruksbedrift igjen i Danmark innen året er omme, sa han, ifølge Information.

Kjemper for returflasken

Den danske miljøvernministeren, Svend Auken, vil kjempe for å bevare det danske returflaskesystemet, og han tror at det danske forbudet mot aluminiumsbokser vil kunne opprettholdes, skriver Politiken.

EFs forslag til felles regler for gjenvinning av emballasje er en trussel mot det danske bokseforbudet og følgelig også en trussel mot returflaskesystemet. I EF-kommisjonen og i flere EF-land mener man at gjenvinning av aluminiumsbokser kan være vel så miljøvennlig som returflasker.

– Vi går ikke med på å avskaffe returflaskesystemet, med mindre det kommer ekstremt

gode argumenter på bordet. Slike argumenter har jeg ikke sett. Tvert i mot har jeg sammenliknet den rene danske vestkysten med Middelhavskysten, som er full av forsøplende bokser, sier Auken til Politiken. Han peker samtidig på at Danmark allerede har fått medhold en gang i EF-domstolen, da returflaskesystemet ble angret.

De 12 miljøvernministrene i

EF kom ikke fram til en konklusjon om saken i sit siste møte, men miljøkomisær Yoannis Paleokrassas sier at det er generell enighet om de fleste punktene i direktivet. Svend Auken understreker på sin side at det er lang vei fra en generell enighet til konkret enighet om detaljene i direktivet.

Brundtland-støtte

Naturvernforbundets "Air Pollution Project Europe" har fått 145.000 kroner i støtte fra Gro Harlem Brundtlands miljøstiftelse. Pengene skal gå til undervisningsprosjekter i de baltiske republikkene.

Prosjektet startet i 1992, og har som mål å gi barn i grunnskolen kunnskaper om årsakene til luftforurensning, virkninger og botemidler. Totalt er omlag 150.000 elever i 14 land i Øst-

Europa og Norden med på prosjektet.

Gro Harlem Brundtlands miljøstiftelse er opprett med midler hun har mottatt gjennom internasjonale priser. Stiftelsen gir

stipend og støtte til blant annet unge menneskers studier innen miljøfag, og til prosjekter som styrker miljøsamarbidi over landegrensene.

Odd Einar Dørum:

– Drastisk økning av el-prisen

– Norge må eksportere kraft for å løse miljøproblemer i våre naboland. Dette vil føre til drastisk økning av el-prisen, sier Venstres leder Odd Einar Dørum.

JON KNUT BERG

Dørum er femte mann ut i vår før-valget serie, der vi konfronterer partilederne med viktige miljøspørsmål. Tidligere har vi intervjuet Anne Enger Lahnstein, Jens Stoltenberg, Kaci Kullman Five og Erik Solheim.

Hvordan synes du Stortinget fungerer i miljøspørsmål i dag?

Forferdelig svakt. 1989-valget bød på en enorm mengde konkrete miljølofter fra alle partier. Dermed satte alle partier opp en eksamensprøve for seg selv. Jeg må bare konstatere at ingen, ja, selv ikke SV, har bestått prøven.

Venstres nye program heter "Frihet uten egoisme". Hva betyr dette på miljøområdet? Hva består friheten i?

Friheten består i at vi som mennesker har et ansvar for å forvalte naturen slik at det blir noe å oppleve. Egoismen betyr at vi tar så mye opplevelse for oss selv at vi ikke viser respekt for selve naturen.

Men betyr ikke sterkere miljømål restriksjoner og dermed ufrihet?

Jo, men du kan si at den ufriheten i praksis er nødvendig for å gi andre mennesker, mangfoldet i naturen og kommende generasjoner en sjanse. Uten disse restriksjonene vil jo andre aldri få den gleden som ligger i det å oppleve en naturarv som er i behold.

Venstre snakker om solidaritet uten sosialisme. Hvordan skiller Venstre og SVs miljøpolitikk seg fra hverandre?

Venstre og SV har veldig

mange felles mål. Det største skillet mellom oss ligger i synet på de økonomiske virkemidlene. I lang tid har vi vært villige til å bruke meget tøffe miljøavgifter, mens SV har vært opptatt av at avgiftene vil virke sosialt skjevt. Vi bruker ikke miljøavgiftene for å fremme sosiale formål. Vi bruker dem for å berge miljøet. De sosiale hensynene må vi sikre på en annen måte.

Dere antyder en bensinpris på ni kroner literen, det er ikke så veldig radikalt det, da?

Vårt poeng når det gjelder bensinpris er at vi tenker CO2-utslipp under ett. Det største grepet for å gjøre noe med CO2-utslippene knytter seg til stasjonære kilder, enten i husholding eller industri, og det knytter seg blant annet til å bli kvitt olje som drivstoff og erstatte det med bioenergi eller elektrisk energi.

Et problem med miljøavgifter er vel at hvis de virker, vil staten miste inntekter?

Nå vil nok ikke miljøavgiftene virke så fort. Men du har helt rett i at miljøavgifter skal brukes for å forandre atferden. Men du har en langskiktig gevinst ved at redusert miljøskade vil føre til sparte kostnader for samfunnet. Du vil kanskje få et kortsiktig problem, men det er min erfaring at da vil det ikke være mangel på fantasi på å erstatte de tapte inntektene.

Venstre mener at energiprisen må være viktig i enøk-satsingen. I dag er prisen på tilfeldig kraft under fem øre per kWh. Må ikke el-avgiften øke drastisk hvis det skal noen enøk-effekt?

Nei, ikke nødvendigvis. Vi har et fritt energimarked. Og da kan du stille spørsmålet: Hva gjør vi

med kraften? Vi kan selge kraft til utlandet på langtidskontrakter, eller vi kan spleise på kraften med andre nordiske land, snakke seriøst med russerne og stenge livsfarlige kraftverk. Resultatet av begge tiltak er at overskuddet på 10 TWh, som vi har nå, blir nesten borte. Da vil det på nytt bli meget lønnsomt å se på enøk-satsing på alle plan. Så da vil el-prisen øke drastisk?

Ja, men folk vil skjønne at det har en mening, fordi det knyttes til at det miljømessig skjer forbedringer i avtaler med andre land.

Men vil ikke eksporten føre til økt press for vannkraftutbygging?

Nei, det må være helt klart at det ikke blir mer vannkraftutbygging.

Ifølge programmet vil dere fjerne årsavgiften på motorkjøretøyer. Hvorfor?

Vi vil gradvis endre avgiftene på bil fra anskaffelse til bruk.

Men ser dere ikke det problemet at en høy utskiftningstakt på bilparken kan være vel så miljøskadelig som det at du har bilen din i tretti år?

Det kan være, men nå har vi ekstremt gamle biler som forurensrer mye. Vi vil imidlertid ikke at folk skal ha flere biler. For å få til det må vi redusere investeringene i veibygging og øke jernbaneinvesteringene.

Men høyere utskiftningstakt, er ikke det en bruk-og-kast mentalitet?

Ikke når vi har biler som er tifemten år gamle som forurensrer ekstremt mye. Men det viktigste er at det bygges ut alternativer til bilen. Vi er nødt til å tenke

flere tanker samtidig. Jeg føler at man i miljøbevegelsen ofte har hatt det standpunktet at tenker man en gal tanke, så er alt galt.

Venstre vil ha en radikal miljøpolitikk, og dere sier at fattigdommen i sør er den største miljøutfordringen. Men er det særlig radikalt å øke u-hjelpen til 1,3 prosent av BNP?

Nei, vi kunne gjort mer. Derimot er det ganske radikalt at vi foreslår en kraftig gjeldssanering, og en internasjonal skatt på kapitalbevegelser, som et finansielt grunnlag for FN og andre organer.

Men hvorfor kunne dere ikke gå lenger enn 1,3 prosent?

Fordi vi tror at forholdet mellom rike og fattige land blant annet knytter seg til handelsforhold generelt.

Men det er ikke noe hinder for at dere også kunne ha økt u-hjelpen mer enn dere gjør?

Jeg skjønner deg. Men vi forsvaret å lette noe av importvernet på enkelte landbruksprodukter fra u-land. Men også vi presses av det forholdet som ligger i avdekking av de forferdelige miljødeleggelene som finnes i nærområdene i Europa.

Men dere skriver selv i programmet at fattigdommen i sør er den største utfordringen?

Ja, det sier vi. Og derfor må vi på den ene siden holde truselen som ligger i en løpsk atomenergi fra livet, og på den andre siden må vi ta de tiltakene som knytter seg til handel. Det hjelper ikke å overby u-hjelsbudsjettet hvis du ikke er villig til å teste norsk handel i forhold til u-land.

Takk for støtten!

SC Johnson
NORSK JOHNSON'S WAX A/S
POSTBOKS 34 - N-1481 HAGAN

 Sira-Kvina
kraftselskap
4440 Tonstad
Tlf.: 38 37 02 00

AS PALS

 Norsk Jernbaneforbund
Møllergt. 10, 0179 Oslo.
Tlf. 22 40 10 50
Telefax 22 40 13 85

 BERGEN KOMMUNE
Renholdsverket

 Rieber & Søn
Konsernet

Oslo grafiske as
Fra idé til ferdig trykk

Tlf. 22 17 34 24
Fax. 22 17 25 19

 EKSPORTFINANS
Din partner på eksportmarkedet
Postboks 1601 Viken, 0119 Oslo
Tlf. 22 83 01 00. Fax. 22 83 22 37

Warszawa på tidsbombe

DÜSSELDORF: – Warszawa sitter på en tidsinnstilt trafikkbombe. Fallende bensinpriser og økt inntekt gjør at det er liten sjanse for å unngå at bomben smeller.

JON KNUT BERG

Det sa professor Wojciech Suchorzewski ved Universitet for teknologi i Warszawa under den store OECD-konferansen om transport og miljø i Düsseldorf for en tid tilbake (se de to forrige bulletinene).

– I 1979 stod kollektivtrafikk for 93 prosent av all motorisert ferdsl i Warszawa. I 1980 var andelen 80 prosent, og 61 prosent i 1991.

Manglende ressurser og politisk vilje har gjort at planene om et moderne kollektivsystem ikke har blitt satt ut i livet, sa Suchorzewski.

Et metrosystem har vært planlagt i byen siden 1927. Men først i 1983 startet arbeidene. Den første delen av metroen (11,2 km) vil stå ferdig i 1994 eller 1995.

Suchorzewski pekte på at trafikkproblemene i Warszawa

blir spesielt store på grunn av spredt bosetting i byen. Store boområder er atskilt fra arbeidsstedene. Disse boområdene er bare knyttet sammen med veier, og ikke hurtigtog, slik som det opprinnelig var meningen.

Sammenbrudd

Den polske professoren spådde et totalt sammenbrudd i trafikken i hovedstaden om kort tid. For eksempel er allerede bilkøene så store at enkelte busser har en gjennomsnittsfart på bare 8 km/t.

Foruten det mangelfullt utbygde kollektivnettet, anga han flere årsaker til det forestående sammenbruddet:

– Billettprisen på kollektivtrafikken har eksplodert, mens servicen har blitt dårligere. Grunnen er at subsidiene er sterkt redusert.

– Bilen er et symbol på frihet, og med økende disponibel inn-

tekt, prioriterer folk å kjøpe bil. Dessuten er det mulig at bensinprisen vil falle.

– Det har vært umulig å få politisk tilslutning til enhver restriksjon på bilbruk. For eksempel er det fritt fram for parkering. Det koster ingenting, og du kan parkere midt på fortau uten å få bot.

Hva må gjøres?

En pessimistisk Suchorzewski antydte noen veier ut av uføret, men han trodd ikke at det vil bli politisk aksept for disse tiltakene:

– Sørge for økt framkommelighet for bussene

– Introdusere en parkeringspolitikk og kjørestriksjoner i de mest belastede områdene

– strenge utslippsstandarder for motorkjøretøy

– bruke miljøavgifter for å finansiere en ny transportpolitikk.

Framgang på IMO-møte

Det ble ikke oppnådd noen konkrete resultater under IMOs forhandlinger om skipsfart og miljø i London i forrige uke. Men det ble likevel gjort framgang på en del viktige områder.

JON KNUT BERG

Det var komiteen for miljøvern i FNs internasjonale skipsfartsorganisasjon IMO som møttes i London forrige uke. Fra norsk side deltok blant annet sjøfartsdirektør Ivar A. Manum, som var norsk delegasjonsleder.

Manum forteller til N&M Bulletin at Norge tok opp spørsmålet om klarere kriterier for meldeplikt for skip i internasjonale farvann. Norge fikk ikke gjennomslag for dette, men det ble bestemt at saken skal opp på neste komitemøte.

Blant andre Norge og Island ønsket at det skulle innføres en øvre grense for hvor mye radiaktivt stoff som kunne fraktes i ett skip. Det ble bestemt at denne saken skulle tas opp igjen under generalforsamlingen i IMO til høsten.

Det ble også bestemt under møtet at spørsmålet om farene ved transport av ballastvann skal opp på dagsordenen i IMO. Ifølge Manum kan det være et betydelig forurensningsproblem når for eksempel ballastvann fra Fillipinene blir dumpet i Oslofjorden.

Endelig nevner Manum at

punktene om skipsfarten under Rio-konferansen blir fulgt opp gjennom en nyetablert korrespondansegruppe som skal ledes av Norge.

Ivar A. Manum sier seg fornøyd med konferansen.

– Vi tapte ingen store slag, men hele tiden er det et problem at beslutningsprosessen i IMO går langsomt. Imidlertid er vi inne i en meget positiv utvikling i IMO, noe som denne konferansen har vist, sier Manum.

Lillehammer og Rygge best i kildesortering

Lillehammer og Rygge er de kommunene i landet som har best utbygget kildesortering og størst mengde utsortert materiale, viser en rapport Veritas Miljøplan har laget for Statens forurensningstilsyn.

Rapporten sammlikner kildesorteringsordningene i Asker, Kristiansand, Kristiansund, Lillehammer og Rygge, og omfatter servicenivå, effektivitet, økonomi, miljøgevinst og fleksibilitet. Kommunene har ulike hente- og bringesystemer, og ingen av ordningene peker seg klart ut, heter det i rapporten. Lillehammer og Rygge har best sortering, men dette gir samtidig høy kostnad.

Rygge har en prøveordning med kildesortering av matavfall, papir, klart og farget glass og restavfall fra 527 husstander. Oppsamlingen skjer i spesiallaget renovasjonsskap med plass for esker for papir og glass og plastkasse til matavfall. Restavfall samles i vanlig

sekk, og hentes skjer med spesialbil.

Lillehammer har prøveordning med kildesortering av våtorganisk avfall, papir/papp og restavfall. Sorteringen skjer i plastdunk på hjul, og henting med standard renovasjonsbil.

Asker har en permanent ordning med kildesortering av papp/papir i egen sekk for alle de 15.500 husstandene. Sekken hentes av renovatør til bestemte tider.

Kristiansand har en permanent ordning med kildesortering av papp/papir og restavfall. Oppsamlingen skjer i to beholdere med hjul i hver av kommunens 27.000 husstander. Innsamlingen skjer med vanlig renovasjonsbil. Tilsavrende ord-

ning finnes i Kristiansund for kommunenes 7.000 husstander.

Myndighetene har gitt kommunene klare signaler om å satse på avfallsreduksjon og å forsere utbyggingen av kildesortering. Svært mange har etablert ordninger, men det gjelder stort sett enkel innsamling av papir og glass eller begrensede prøveopplegg. Kommunene oppfordres til å satse på innsamling av også andre materialer og i full skala. De som ikke innen rimelig tid innfører kildesortering, kan pålegges dette etter at Stortinget i mai vedtok endringer i forurensningsloven.

Takk for støtten!

DYNO

Stolt Sea Farm A/S

Telephone: 22 42 92 00
Telefax: 22 41 20 13

Sterling

BERGEN NORDHORDALAND RUTELAG

PB 4204 Nygårdstangen
5028 BERGEN
Tlf.: 05-548700 Fax: 05-317403

Naturvernforbundets redaksjon utgir magasinet Natur & Miljø seks ganger i året (opplag 36 500), og avisa N&M Bulletin (opplag 8000). N&M Bulletin er Norges eneste spesialiserte miljøavis.

REDAKTØR

Naturvernforbundets redaksjon består av fire journalister. Da vår magasinredaktør skal gå over i annen stilling, søker vi hennes etterfølger. Vedkommende bør være nyhetsrettet med interesse for miljøspørsmål. Du må også være i stand til å redigere andres manuskripter. Erfaring fra magasinproduksjon og interesse for formgivning er en fordel. Stillingen innebærer budsjettsvar.

Stillingen lønnes i lønnstrinn 20 (tidligere 30).

SØKNADSRIST SENEST 1. AUGUST.

Spørsmål om stillingen kan rettes til redaksjonen i Naturvernforbundet på telefon 22715520. Skriftlig søknad sendes Natur & Miljø, postboks 2113 Grünerløkka, 0505 Oslo.

Strid om miljø i landbruk

Det har oppstått strid om miljøtiltak i landbruket mellom Landbruksdepartementet og Miljøverndepartementet. Striden gjelder blant annet hvorvidt det er miljøvennlig å sette krav om høstkorndyrkning på erosjonsutsatte arealer.

JON KNUT BERG

Landbruksdepartementet holder på med å utarbeide kvalitetskriterier for primærproduksjonen. Dette er et ledd i konkurransestrategien for norsk mat. Målet er å heve kvaliteten og bedre profileringen av norsk mat nasjonalt og internasjonalt. I strategien inngår blant annet en merkeordning for norske kvalitetsprodukter.

Landbruksdepartementet nedsatte i fjor to arbeidsgrupper som skulle legge fram forslag til kvalitetskriterier. Kriteriene skal utgjøre det faglige grunnlaget for en merkeordning for norsk mat.

Nå er rapporten klar. Miljøverndepartementet (MD) og Statens forurensningstilsyn (SFT) ønsket å endre deler av rapporten, men fikk ikke gjennomslag for det i Landbruksdepartementet. I stedet kom de med to særmerknader.

I særmerknadene heter det blant annet at MD og SFT "går imot at det skal settes krav om høstkorndyrkning på de mest erosjonsutsatte arealer. Det er svært stor usikkerhet knyttet til virkningen av høstkorn på erosjonsutsatte arealer. Slik dyrking kan i enkelte tilfeller ha negativ effekt." MD og SFT viser til Jordforsk, som mener at "høstkorndyrkning ikke er et erosjonseffektivt tiltak på ero-

sjonsutsatte arealer, og bør derfor ikke tilrådes på disse arealene."

Mot tilskudd

SFT og MD er også på prinsipielt grunnlag mot at det gis ekstra tilskudd til de bøndene som oppfyller kvalitetskriteriene. De foreslår heller at merkegodkjenningen kan inndras, eller å innføre trekk i produksjonstillegget for produsenter som ikke oppfyller kriteriene.

"Disse løsningene er også i tråd med prinsippet om at forurenser skal betale," skriver MD og SFT.

Antibiotika

Utslippene av antibiotika fra fiskeoppdrett i Norge kan reduseres med 80-90 prosent innen 1994 i forhold til utslippet i 1990. Det viser en rapport som Veritas-Miljøplan har laget for Statens forurensningstilsyn.

I 1990 ble det sluppet ut 37 tonn antibiotika fra fiskeoppdrett, mens utslippene i 1992 var 27 tonn.

Reduksjon kan ifølge rapporten skje ved bedre vaksiner, mer effektive antibiotika og ved å få fram fisk som er motstandsdyktig mot sykdom.

Bruk av mer miljøvennlig avlusning, som leppefisk eller hydrogenpersoksyd, kan bedre fiskens generelle helse og gi mindre bruk av antibiotika.

Navn/bedrift: _____

Adresse: _____

Postnr./sted: _____

JA, jeg vil abonnere på N&M Bulletin

Naturvernforbundets nyhetsbrev N&M Bulletin kommer annenhver uke. Abonnement gjelder for ett år.

Jeg vil abonnere på _____ eksemplar(er) av hvert nummer.

Abonnementstype (sett kryss):

- ☐ Institusjoner/bedrifter kr. 500,-
- ☐ Privatpersoner (ikke-medlemmer) kr. 350,-
- ☐ Privatpersoner (medlemmer) kr. 180,-
- ☐ Jeg vil bli medlem, kr. 200,-

Kan sendes
ufrankert
i Norge.
Adressaten
vil betale
portoën.

SVARSENDING

Avtale nr. 109 000/5 Pb.

**Grünerløkka postkontor
0505 OSLO 5**